

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Ex Codice Iustiniani, tit. ne sanctum baptisma iteretur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Tertium est, In adultis dormientibus & amentibus non dimitti peccatum originale sine actuali, nec vice versa.

Ultima est. Amentes & dormientes baptizatos characterem suscipere, si prius baptizari voluerunt. Singulas more nostro breuiter illustremus. Quantum igitur ad primam attinet, videlicet, pueros absque vsu rationis baptizandos esse, de fide est et eius contraria heretica, ac primum quidem paruulos non esse baptizandos Pelagiani nequiter mitebantur, sicuti scribit concilium Carthaginense epistola quadam ad Innocentium Papam primum, qua nunc refertur in primo conciliorum volumine, pag. 541. & sanctus Augustinus in libro de heresibus ad Quod uult deum, cap. 88. quorum heresim nonnulli etiam nostri seculi heretici, uelut ab inferis excitarunt. ceterum Ecclesia catholica diuinitus instituta, a Christo edocta, paruulos baptizare recte semper consuevit, & sanctus Clemens Papa, Petri successor, lib. 6. capit. 15. constituit. Aposto. paruulos baptizari iubebat, dicens: Baptizate quoque paruulos uestros, & educate eos in disciplina, & preceptis Dei. Sinite enim, inquit, paruulos, venire ad me, & nolite eos prohibere, Et in quodam concilio Africano circa tempora Bonifacii primi celebrato, uidelicet ad annos Domini, 420. cap. 77. heretici declarantur, qui paruulos negant esse baptizandos. & refertur in c. placuit, de consecra. dist. 4. Idem per omnia statuerat paulo ante concilium Mileuitanum, c. 2. tandem hoc ipsum roborauit concilium Tridentinum sessio. 5. in decreto de peccato originali, cap. 1. S. si quis paruulos, & sessio. 7. de baptismo, cano. 12. adde sanctum Thomam par. 3. q. 68. art. 9. & Thomam Waldensem tom. 3. de sacramentalibus baptis. cap. 53. & 54. & Dominicum Sotum in 4. sent. dist. 5. q. 1. art. 9.

Verum quidam ex hac solutione, Hec est secunda conclusio catholica, Paruulis qui sine consensu originale peccatum contrahunt, sine proprio etiam consensu deleri in baptismo, hanc docet latissime sanctus Augustinus in libris de baptismo paruulorum: adde c. filius Dei, & c. non ex quo, de consecr. dist. 5. & c. nihil, de penit. dist. 2.

Sed adhuc quaeritur, quare non saltem originale peccatum amentibus. Rationes huius asseruntur, quas hic asserit Romanus Pontifex, euidentes sunt & certissime: hic tamen illa sunt omnino notanda: Poena originalis peccati est carentia uisionis Dei: actualis uero poena peccati est gehenna perpetua cruciatus: quibus dirimi uidetur non obscure anceps illa quaestio, & olim ualde agitata, an paruuli absque baptismo decedentes poena ignis cruciarentur: nam hic non cruciari apertissime ostenditur, licet sanctus Augustinus contrarium sensisse uideatur in libro de fide ad Petrum, c. 27. relat. ab Eymérico infra in hac parte, quod est diligentissime animaduertendum, ne quis ex Augustini dicto in hoc loco labatur, & plano Augustinus in ea questione uariis fuit, ut alibi indicauimus.

Item quaeritur, utrum dormientibus & amentibus, Hec est postrema assertio, cuius materia late patet, nec est huius loci, uidendus est sanctus

Tb. 3. pa. 9. 80. ar. 9. & latissime Dominicus Sotus in 4. sent. dist. 12. q. 1. art. 9. adde. c. egrotantes ubi Doctores, de consecra. dist. 4. & de materia huius decretalis, praeter citatos, uide Augustinum in lib. de baptismo paruulorum, c. 13. Et 30. & in Enchiridio, c. 43. c. a paruulo. c. in ecclesia, de consec. dist. 4. doctores scholasticos in 4. sent. dist. in 5. ubi late Sotus quaestione unica concilium Lateranense sub Innocentio III. c. 1. concilium Carthaginense III. c. 34. & denique Clementem Papam lib. 6. c. 15. constitutionum Apostolicarum.

EX CODICE IVSTINIANI titu. ne sanctum Baptis. iteretur.

l. 1. Imp. VALENT. VALENS, & GRAT. A.A.A. Ad Flavianum Vicarium Africae.

ANTISTITEM, qui sanctitatem baptismatis illicita usurpatione geminauerit, sacerdotio indignum esse censemus, Eorum enim condemnamus errorem, qui Apostolorum praecipua calcantes, Christiani nominis sacramenta sortitos, alio rursus baptismate non purificant, sed incestant, lauacri nomine polluentes.

Dat. XVI. Kal. Nouem. Constantinop. Gratiano A. IIII. Merobande, Coss.

COMMENTARIVS XII.

ANTISTITEM, qui sanctitatem baptismatis illicita usurpatione geminauerit. Licet Eymericus paulo antea ex capi. de quibus de baptismo & eius effectu, docuerit baptismum non esse iterandum, quod nos plenius commentario decimo huius partis diximus: nihilominus hic idem apertius tradit, addita poena in errantes. Decuit autem de baptismo accurate differere, & de eo certa dogmata tradere: quonia baptismus omnium sacramentorum est ianna: et ideo duas hic de eo leges tractates posuit, quarum prima iterari prohibet baptismum, & utraque iterantibus poenam irrogat.

Hec autem lex, & ceterae tam ciuiles, quam canonicae, quae iterari prohibent baptismum, intelligenda sunt, quoties baptismus collatus est in forma Ecclesiastica: nullo modo est iterandus: at quoties ab hereticis in alia forma datus est, ille non dicitur iterari, cum nunquam fuerit collatus. Atque ita sunt intelligendae auctoritates omnes, quae solent adduci ad probandum baptizatos ab hereticis iterum esse baptizandos: nam loquuntur, quoties heretici in baptismo conferendo non seruauerunt formam Ecclesiae: secus si seruassent, eum ab hereticis uera sacramenta conferantur. Nec desunt rationes huic ueritati de non iterando baptismo congruentes, de quibus Theologi lib. 4. sent. & Turrecremata in c. ecclesiasticis, de consec. dist. 1. na & fides una est, & propterea baptismus quod est fidei sacramentum, unus esse debet. Rursus, quia baptismus est quaedam natiuitas et regeneratio, nec

Quo intelligantur leges prohibentes iterari baptismum.

Cur baptismus non iteretur.

C 4 homo

Pueros esse baptizandos de fide est.

Paruuli sine baptismo de peccato puniuntur.

Paruuli sine baptismo de peccato puniuntur.

homo his nascitur; & quia in baptismo comoritur Christo, qui semel mortuus est; & quia baptismus characterem imprimit, hoc est signum quoddam spirituale & indelebile, ut ait Concilium Trident. sess. 7. de sacramentis. cauo. 9. Tandem quoniam precipue in remedium peccati originalis institutus est: peccatum vero originale semel ablatum nunquam reuertitur. Beatus Clemens Papa lib. 6. cap. 15. consilium. Apostolicarum, de causa non iterandi baptismi, ita ait: Ut enim vnus est Deus, & vnus Christus, & Paraclitus vnus, sic vnus est Baptismus, qui in eius nomine datur.

Pena iterandi baptismi.

Sacerdotio indignum esse censemus. Hæc est pena iterantium baptismum, & concordat in canonicum in c. si. de baptis. & eius effectus, ubi addit sacerdotes rebaptizantes excommunicari, & ab officio & beneficio deponi: Si quis, inquit, Papa, tale quid presumpserit, excommunicationis mucrone percussus ab omni officio & beneficio ecclesiastico deponatur. Et olim grauissimam etiam penam rebaptizantibus imposuerunt decreta in eos quos, de consecrat. dist. 4. ubi penitentia, quam agere debent, qui hoc scelus committunt, statuitur. Sed qui rebaptizat ob solum factum hac pena puniendus est: nam si ita faciendum doceret, & in eo errore pertinax & obstinatus existeret, per omnia velut hæreticus impeniens tractandus esset, & æuria seculari relinquendus.

L. 2. Imp. HONOR. ET THEO. A. A. Anthemio P. P.

Si quis a rebaptizare quæpiam de ministris catholice facta fuerit detectus, vna cum eo, qui piacularè crimen commisit (si tamen criminis per ætatem capax sit & hic, cui per suam sit) ultimo supplicio percussatur.

Dat XII. Kal. April. C. P. Lucio VC. Cos.

COMMENT. XIII.

Rebaptizans & rebaptizari pena.

Si quis rebaptizare. Ultimo afficitur supplicio rebaptizans & rebaptizatus per hanc legem. Oportet tamè quod vtriusque malicia & consensus interueniat, ut aperte docet hic textus: quod si rebaptizatus est aliquis ignoranter, non puniatur, tamen ordinari non potest. c. qui bis. de consec. dist. 4. Qui bis, inquit, ignoranter baptizati sunt non indigent pro eo penitere, nisi quod secundum canones ordinari non possunt, nisi magna aliqua necessitas cogat.

Sed nunquid hodie habebit locum pena huius legis, cum rebaptizare malitiose sit in fide errare. & per consequens crimen ecclesiasticum. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. lib. 6. & certum est secundum leges ecclesiasticas esse iudicandum, ob proximam rationem, quia videlicet hoc crimen mere est ecclesiasticum: & rebaptizans & rebaptizatus ad misericordiam, si penituerint, recipiuntur & perinde cum his ac ceteris, qui in fide errant, agendum erit.

A Sed poterit ne index secularis deinceps per hanc legem imponere penam vltimi supplicij? & plane non poterit, cum sit crimen mere ecclesiasticum, de quo non iudicat laicus. d. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. lib. 6. maxime cum pena imposta à iudice ecclesiastico etiam tendat ad vindictam. l. prætor edixit. §. si dicatur. ff. de iniurijs. vbi Bar. & Doctores: secus autem esset dicendum in delictis mixti fori, ut in blasphemia: nam tunc pena iudicis ecclesiastici non impediret penam iudicis secularis. de quo articulo, qui non spectat ad hunc locum, videto plene Antonium Gomezium lib. 3. variar. resolut. cap. 1. num. 40.

b Si tamen criminis capax sit hic, cui persuasum sit. Concordat l. 4. §. vlt. cum l. infamis. ff. ad l. Cornel. de sicar. & c. eos, quos. §. pueris autem. de conse. dist. 4. nam etati subuenitur & parcitur; nõ ergo aliter iuuenes puniendi sunt, quam si criminis quod commiserunt, capaces fuerint: quæ autem dicitur etas criminis capax, non satis constat inter Doctores ut scripsi infra par. 3. super quarto modo processum fidei terminandi. §. his ita positus. neque plane potest id per legem definiti, cum non omnes ex equo eodè tempore sint doli capaces, cum alijs iudicio prestant, & ideo non male dixeris hoc iudicium arbitrio esse relinquendum, ut scripsit Dec. in l. pupillu. ff. de reg. iu. n. 2. & Io. Anania, in c. 1. de delictis puer. Preterea etiam si pueri doli seu criminis capaces sint, ad huc mitius puniri debent; primum, quoniam adolescentia est veluti suapte natura ad vitia labilis & improbitati. Rursus quia huic etati nondum est plenum rationis iudicium atque consilium, ut testatur Arist. lib. 1. Poli. c. vlt. & Cic. lib. 1. Offic. & Turisconsultus in l. 1. ff. de mino. ubi asserit fragile esse & infirmum huiusmodi etatis consilium, & propterea minoribus xxv. annis auxilium prætor eo edicto pollicetur, tandem ideo etati parcitur, quia spes est iuuenes emendatioris futuros, vitiaque vna cum adolescentia deposituros.

C Tere etiam si pueri doli seu criminis capaces sint, ad huc mitius puniri debent; primum, quoniam adolescentia est veluti suapte natura ad vitia labilis & improbitati. Rursus quia huic etati nondum est plenum rationis iudicium atque consilium, ut testatur Arist. lib. 1. Poli. c. vlt. & Cic. lib. 1. Offic. & Turisconsultus in l. 1. ff. de mino. ubi asserit fragile esse & infirmum huiusmodi etatis consilium, & propterea minoribus xxv. annis auxilium prætor eo edicto pollicetur, tandem ideo etati parcitur, quia spes est iuuenes emendatioris futuros, vitiaque vna cum adolescentia deposituros.

D Tametsi vero etati parcendum sit, non propterea omnino est impunitum relinquendum quod adolescentis commiserit, quando crimè in ea etate commissum est, in qua potest cadere l. impunitas. C. de penis, c. si quis cuiuslibet. in fine. & ibi glossa 2. l. 1. q. 5. Qui autem omnino doli capax non est, is nullo modo puniatur. l. illud relatum. ff. de iureiur. cap. illud. l. 5. q. 1. tradit Antonius in 2. par. 3. par. principalis. tit. 30. cap. 1.

E In hoc vero hæresis crimine hæc etiam locum habent; primum, quia cum in alijs tribunalibus, ubi non est tantæ misericordiæ locus, etati parcat, aut aliquid condonetur, multo magis id obseruari debet in iudicio misericordiæ & benignitatis. Ad hæc quoniam difficilior potest credi iuuenes in hoc crimine hæresis, & malitia, & animi improbitate peccare, quàm in alijs veluti homicidijs, adulterijs, furtis, rapinis, & similibus, quia crimen hæresis cum sit spirituale, & mente & intellectu concipitur & perficitur, non ita facile credendum est ab adolescentibus, parrari, qui nondum habent perfectum intellectum rationationis, nec ita coperta habet Christiane fidei dogmata: & tunc maxime

An punit in foro canonico puniti in foro ciuili.

Doli capax quis dicitur arbitrio iudicis relinquitur.

Cut ubi scentes punitur debeatur.

Iuuenes in tribunalibus quibus iniquitas puniuntur.

1. Co.

Luc. Matt.

maxime locū sibi vendicaret, cū ab alijs veluti pa-
ventibus aut magistris decepti forent, vt dixi infra
in hac 1. par. super q. 7. §. sit sexta regula.

Illud hic addiderim, quod est valde singulare, qd
si quis delinquens propter etatem teneram aut mi-
tius, aut nullo modo punitus est, non poterit esse-
ctus maior amplius de eodem ipso delicto puniri.
ita Hippolitus Marsilius, in l. infans. ff. de sicarijs.
& in l. de minore. in prim. ver. & an minor. ff. de q.
quem sequitur Tiraquellus tract. de penis tempe-
randis, aut remitten. causa 7. nu. 8. quod & veris-
simum puto.

DE CELEBRATIONE
Missarum, de volumine maiori
Decretalium.

Si qua verba sunt in canone Missae, quae ab Euā-
gelistis dicta non fuerint, credere debemus, quod a
Christo Apostolis, & ab Apostolis eorum succes-
sores acceperunt. Et hoc dicit vsque ad §. Quasi-
uisi.

M a Martha, & infra. Quae
uisti, qd forma verborū, quā
ipse Christus expressit, cū in
corpus & sanguinē suum, pa-
nem trāsūstantiauit & vinū,
illud in canone Missae, quo Ec-
clesia vitur generalis, adieci-

rit, qd nullus Euangelistarum legitur expressisse.
Cū enim in Euangelio sic legatur: Accipiens ca-
licem gratias agens benedixit, & dedit discipulis
suis dicens: bibite ex hoc omnes: Hic est enim san-
guis meus noui testamenti, qui pro vobis, & pro
multis effundetur, in remissionem peccatorum:
In canone Missae sermo iste, videlicet mysteriū
fidei: verbis ipsis interpositus inuenitur. Vnde
cum non Euangelista Christi hoc dixisse teste-
tur, miraris, quod aliquis asseuerare tentauerit,
eum aliquid plus dixisse, quam aliquis Euange-
listarum asseueret. Verū si formam ipsius cano-
nis inspicias diligenter, praeter hoc, de quo tua
fraternitas requisit, alia duo, videlicet: Eleuatis
oculis in caelum: & aeterni testamenti: poteris in
ipso canone reperire, quae in textu Euangelico
non leguntur. Sane multa tā de verbis, quā de
factis dominicis inuenimus ab Euangelistis omis-
sa, quae Apostoli vel suppleuisse verbo, vel facto
expressisse leguntur. Paulus enim in actibus Apo-
stolorum sic ait: Meminisse uos oportet verbi
Domini Iesu, qui dixit. Beatus ¶ est dare quam
accipere. haec nullus quattuor Euangelistarum
descripsit: nullus etiam horum expressit, quod
Paulus de Christo ad Corinth. scribens ait: Vi-
sus est plus quā quingentis fratribus simul: dein
de visus est Iacobo, nouissime autem tamquam
abortiuo visus est mihi. Ipsi etiam Euangelistae
mutuo inter se suppleuisse leguntur, quae ab eo-
rum aliquo uel aliquibus sunt omissa. Vnde cū
tres Euangelistae posuerint, Hoc est corpus meū
solus Lucas adiecit, quod pro vobis tradetur. &
eum Matthaeus, & Marcus dicant, pro mul-

A tis: Lucas dicit, pro vobis; Matthaeus autem, in
remissionem peccatorum adiunxit. Ceterum ea
quae adduntur in canone Missae, possunt ex alijs
locis Euangelij comprobati. Ioannes enim tu-
scitationem Lazari describens, Iesum sursum
oculos leuasse asserit, & dixisse, Pater gratias ago
tibi, quoniam audisti me. & infra: Si tunc igitur
in caelum oculos leuauit ad Patrem, cum ad cor-
pus exanime animam Lazari reuocauit, proba-
bilis esse videtur, quod tunc oculos leuauerit
ad Patrem in caelum, cum panem & vinum in
corpus & sanguinem proprium commutauit.
Ceterum, sicut superius est expressum, cum in
textu Euangelico, noui testamenti, ponatur, hic
interponitur, & aeterni, nam vetus testamentum
quod hircorum, & vitulorum fuit sanguine de-
dicatū, temporalia promittebat, nouum autem,
quod est Christi sanguine consecratum, promit-
tit aeterna, & ideo testamentum illud fuit uetus
& trāsitorium, hoc autem nouum est & aeternū.
Vel, vt utamur alia ratione, vnde nouum idest
vltimum esse describitur, inde aeternum, idest
perpetuum comprobatur. Nouissimum etenim

C homini testamentum ¶ immobile perseverat,
quia testatoris obitu confirmatur, iuxta quod
Apostolus testamentum in morte asserit confir-
matum, alioquin non valet, dum vixerit, qui te-
statatur. Praeterea non solum scriptura, sed etiam
promissio dicitur testamentum, iuxta quod Apo-
stolus ipse scribit, Ideo noui testamēti mediator
est, vt repromissionem accipiant, qui vocati sunt
haereditatis aeternae. Sic ergo intelligi debet, quod
in ipso canone reperitur, hic est enim sanguis
meus noui & aeterni testamenti, idest, nouae ac
aeternae promissionis, scilicet confirmator, sicut
Dominus repromittit, Qui manducat (inquiens)
carnem meam, & sanguinem meū bibit, habet
vitam aeternam. Ex eo autem verbo, de quo mo-
uit tua fraternitas quaestionem, videlicet, mysteri-
um fidei, munimentum erroris ¶ quidam trahere
putauerunt, dicentes, in sacramento altaris
non esse corporis Christi & sanguinis veritatem
sed imaginem tantum & speciem, & figuram,
pro eo quod scriptura interdum commemorat
id quod in altari suscipitur, esse sacramentum &
mysterium, & exemplum. Sed tales ex eo laqueū
erroris incurrunt, quod nec auctoritates scriptu-
rae conuenienter intelligunt, nec sacramēta Dei
suscipiunt reuerenter. Si enim quia figura est sa-
cramentum altaris, veritas esse negatur, ergo nec
mors, nec resurrectio Christi (cum figura sit) ve-
ritas est eredenda. Si quidem mortem & resurre-
ctionem Christi, similitudinem & imaginem ef-
se ¶ Apostolus manifestat, Christus, inquiens,
mortuus est pro delictis nostris, & resurrexit

D re putauerunt, dicentes, in sacramento altaris
non esse corporis Christi & sanguinis veritatem
sed imaginem tantum & speciem, & figuram,
pro eo quod scriptura interdum commemorat
id quod in altari suscipitur, esse sacramentum &
mysterium, & exemplum. Sed tales ex eo laqueū
erroris incurrunt, quod nec auctoritates scriptu-
rae conuenienter intelligunt, nec sacramēta Dei
suscipiunt reuerenter. Si enim quia figura est sa-
cramentum altaris, veritas esse negatur, ergo nec
mors, nec resurrectio Christi (cum figura sit) ve-
ritas est eredenda. Si quidem mortem & resurre-
ctionem Christi, similitudinem & imaginem ef-
se ¶ Apostolus manifestat, Christus, inquiens,
mortuus est pro delictis nostris, & resurrexit
propter iustificationem nostram. Apostolorum
etiam princeps Petrus sic in epistola sua scribit,
Christus passus est pro nobis, uobis relinquens
exemplum, vt sequamini uestigia eius. Sic ergo
tā mors Christi, quam eius resurrectio est exem-
plum, vt & nos peccato mortui, iustitiae iam vi-
uamus, quare si non fuit veritas, quia fuit exem-
plum, ergo nec vere mortuus fuit Christus: nec
vere

Marc. 14.
Ioan. 11.

¶ Hic post di-
ctationem te-
stamentum,
est dictio,
morte in ple-
risque recen-
tiorib., quae
tamen de est
in omnibus
antiquis, nec
esse debet ut
indicant se-
quentia.

¶ Damnaur
in Concilio
Trid. sess. 13.
de sacramen-
to Eucharis-
tiae, cap. 1. &
can. 1.

Rom. 6.
1. Cor. 15.
1. Pet. 2.

An punit
in foro ci-
nico po-
puniti in
to ciuili.

Doli cap-
quis dicat
arbitrio
cis relin-
tur.

Cur an
scientes a-
ctus p-
debeat.

¶ Ex vetustis
codicibus re-
stitutus est
hic locus nā
in vulgatis
corruptissi-
me priuilege-
batur ita:
Quis iusti-
ficatus uer-
borum, quā
ipse Christus
&c. ex quib.
nullus pote-
rat sanus sen-
sus colligi.

Matth. 27.

1. Cor. 10.

¶ In omnib.
antiquis ita:
beatius est
magis dare,
quam acci-
pere.

1. Cor. 15.

Luc. 22.
Matth. 26.